ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан біологічного факультету
_____ Л.О. Омельянчик
(підпис) (ініціали та прізвище)
«01» вересня 2026

# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## ЛІСОВА ФІТОЦЕНОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)
підготовки бакалаврів
(назва освітнього ступеня)
денної та заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Мисливське господарство та рослинні ресурси
(назва)
спеціальності 205 Лісове господарство
(шифр, назва спеціальності)
галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство
(шифр і назва)

**ВИКЛАДАЧ**: Дубова О.В., к.б.н., доц., доцент кафедри генетики та рослинних ресурсів
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри генетики та
рослинних ресурсів

Протокол № 1 від «27» 08 2026 р.
Завідувач кафедри генетики та
рослинних ресурсів
_____ І.О. Полякова
(підпис) (ініціали, прізвище )

Погоджено
Гарант освітньо-професійної
програми
_____ Г.Ф. Дударєва
(підпис) (ініціали, прізвище)

2026 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

**Викладач:** *к.б.н., доц. Дубова Олена Віленівна*
**Кафедра:** *кафедра генетики та рослинних ресурсів*
**E-mail:** edubova17@gmail.com
**Телефон:**
+380964190725(Viber)
**Інші засоби зв'язку:**
1. Особисті повідомлення в системі Moodle

## 1. Опис навчальної дисципліни

**Метою** викладання навчальної дисципліни «Лісова фітоценологія» є формування у студентів знань загальних закономірностей формування та структурної організації рослинного покриву будь-якої території; рослинність України та закономірності її розподілу.
Основними завданнями викладання дисципліни «Лісова фітоценологія» є: сформувати у студентів загальні уявлення про будову та властивості фітоценозу; надати знання про різні форми взаємовідносин між рослинами, охорону та раціональне використання рослинності; виробити уміння визначати склад, структуру, сезонну та річну мінливість рослинних співтовариств, вплив антропогенезу на розвиток природних фітоценозів і зміну ландшафтів.
У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

**знати:** - предмет і завдання фітоценології;
- поняття про фітоценоз та його властивості;
- структурну організацію фітоценозу;
- кількісні відношення між видами у лісовому фітоценозі;
- організацію фітоценозів: склад та ценотичні популяції;
- екологію та динаміку ценопопуляції;
- основні екологічні фактори та їх вплив на рослини;
- ординацію рослинності;
- сезонні зміни та флуктуації рослинності у фітоценозах;
- класифікацію рослинності за методом Браун-Бланке.3

**вміти:** - робити аналіз ценопопуляційної структури фітоценозу;
- виявляти особливості взаємозв'язку рослин з умовами середовища;
- визначати особливості географічного поширення рослин під впливом різних природних та антропогенних чинників;

- визначати особливості динаміки та класифікації рослинних угруповань;
- виявляти вплив рослинних угруповань на ґрунти і клімат;
- користуватись головними методами фітоценологічних досліджень;
- проводити оцінку та визначати заходи збереження біорізноманіття рідкісних і зникаючих фітоценозів.

## Паспорт навчальної дисципліни

| Нормативні показники | денна форма здобуття освіти | заочна форма здобуття освіти |
|---|---|---|
| Статус дисципліни | **Обов'язкова** | |
| Семестр | 3-й | 3-й |
| Кількість кредитів ECTS | 4 | |
| Кількість годин | 120 | 120 |
| Лекційні заняття | 24 год. | 4 год |
| Лабораторні заняття | 12 год. | 4 год |
| Самостійна робота | 84 год. | 112 год. |
| Консультації | Консультації відбуваються форматі: online за допомогою платформ Zoom, Google Meet, Microsoft Teams за необхідністю та попередніми домовленостями через електронну пошту викладача, дистанційно у *Telegram, Viber* – на запити відповіді у робочий час з 8-00 до 17-00 з понеділка по суботу | |
| Вид підсумкового семестрового контролю: | екзамен | |
| Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle) | https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1456 | |

## 2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

| КОМПЕТЕНТНОСТІ/ результати навчання | Методи навчання | Форми і методи оцінювання |
|---|---|---|
| Здатність спілкуватися іноземною мовою. | | |
| Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. | | |
| Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. | | |
| Прагнення до збереження навколишнього середовища. | | |

| | | |
|---|---|---|
| Набуття навичок та формування суджень з наукових, соціальних та інших проблем. | Лекції, лабораторних роботи та досліди, пошукові роботи здобувачів, проблемне навчання | Поточні та підсумкове тестування в системі Moodle, оформлення протоколів лабораторних занять, виконання самостійних пошукових завдань, усне опитування, виконання індивідуального завдання |
| Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства. | | |
| Здатність застосовувати професійно профільні знання та практичні навички задля вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин, створення і експлуатації об'єктів ландшафтного дизайну, оцінки й аналізу стану рослинних ресурсів. | | |
| Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях. | | |
| Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду. | | |
| Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів. | | |
| Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження. | | |
| Здатність проводити інвентаризацію та атестацію створених штучних фітоценозів й об'єктів ландшафтного дизайну. | | |
| Прагнути до самоорганізації та самоосвіти. | | |
| Знання наукових досягнень, сучасних тенденції розвитку, особливостей організації, ведення та перспективи розвитку лісової, мисливської і ботанічної галузі; принципів, методів, правових та соціальних засад сталого природокористування. | | |
| Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень стану природних та штучних екосистем і робити аргументовані висновки. | | |
| Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними | | |

| | | |
|---|---|---|
| знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства. | | |
| Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності. | | |
| Застосовувати лісівничі загальновідомі методи збору дослідного матеріалу та його статистичного опрацювання. | | |
| Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки. | | |
| Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми при вивченні рослинних ресурсів, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки. | | |

## 3. Зміст навчальної дисципліни

**Змістовий модуль 1. Предмет і завдання фітоценології. Фітоценоз та його властивості.** Формування фітоценології як молодої біологічної науки. Внесок в розвиток фітоценології вчених. Роль українських вчених у розвитку фітоценології та вивченні рослинності України. Визначення фітоценозу. Межи фітоценозу. Ознаки фітоценозу. Субфітоценоз, фрагмент фітоценозу, мікроценоз. Біогеоценоз і фітоценоз. Склад біогеоценозу: екотоп та біоценоз.

**Змістовий модуль 2. Флористичне районування Землі. Основи ареалогії.** Поняття флори. Ознаки флори: систематичний склад, екологічна природа таксонів, що входять до її складу, ендемізм, історизм, зв'язок з іншими флорами тощо. Уявлення про географічні та генетичні елементи флори. Міграційні шляхи. Система флористичного районування Землі. Фітохоріономічні одиниці флори: царство, область, провінції, округ. Поняття ареалу. Типи ареалів. Межи та структура ареалу.

**Змістовий модуль 3. Фітоценоз та його ознаки.**

Площа фітоценозу, мінімальна площа. Межі фітоценозу: каймисті, дифузні та мозаїчні. Виявлення флори фітоценозів. Життєвість виду. Флористичний та екобіоморфний склад фітоценозу. Класифікація. Ценотичні популяції, група особин, що знаходяться у стані первинного спокою, вергінільні, генеративні та сенільні особини. Значення різноманітності складу ценопопуляцій. Типи та стан ценотичних популяцій.

**Змістовий модуль 4. Структурна організація фітоценозу. Сезонні зміни фітоценозів**. Загальні уявлення про структуру фітоценозів. Вертикальний розподіл органів рослин у фітоценозах. Внутришньоценотичні структурні утворення, ярусність, фітоценотичні горизонти, синузій, мозаїчність. Періодичність або фази розвитку рослин і сезонна ритміка фітоценозів. Добова та сезонна зміна фітоценозів. Сезонні зміни в кількісному співвідношенні

компонентів фітоценозів. Сезонна динаміка продуктивності. Причини виникнення флюктуацій. Екотопічні, фітоциклічні, зоогенні, фітопаразитарні, антропогенні флюктуації. Механізм флюктуацій. Типи флюктуацій за ступенем виразності. Значення вивчення флюктуацій.

**Змістовий модуль 5. Класифікація та ординація рослинності.**

Основні підходи до класифікації рослинності. Асоціація – основна одиниця рослинності. Екологічні, біолого-фізіологічні, динаміко-генетичні класифікації. Флористичні та біогеоценотичні класифікації. Ординація – розміщення досліджуваних фітоценозів у певній двомірній або багатомірній системі координат. Прямі та непрямі ординаційні методи аналізу. Типи лісів.

**Змістовий модуль 6. Індикаційне значення рослинності. Созологічний напрямок у фітоценології.**

Типи чутливості фітоіндикаторів в залежності від часу розвитку реакцій. Напрямки фітоіндикації. Методи виявлення індикаторів. Методи використання фітоіндикаторів. Серії фітоценозів як індикатори процесів. Біохімічні та фізіологічні реакції рослин на антропогенні стресори. Індикаційні закономірності у степу. Охороно генофонду та генофонду України. Види, занесені до «Червоної книги України». Природоохоронні об’єкти. Охорона лісових фітоценозів. Охорона степових фітоценозів.

## 4. Структура навчальної дисципліни

| **Вид заняття /роботи** | **Назва теми** | **Кількість годин** | **Згідно з розкладом** |
|---|---|---|---|
| | | **д.ф..** | |
| Лекція 1 -2 | Вступ. Історія розвитку фітоценології. Фітоценоз та його властивості. | 4 | *Тиждень 1-2* |
| Лекція 3 | Флористичне районування Землі. Основи ареалогії. | 2 | *Тиждень 3* |
| Лекція 4-5 | Фітоценоз та його ознаки. | 4 | *Тиждень 4-5* |
| Лекція 6 | Структурна організація фітоценозу. | 2 | *Тиждень 6* |
| Лекція 7 | Сезонні зміни фітоценозів. | 2 | *Тиждень 7* |
| Лекція 8-9 | Класифікація та ординація рослинності. | 4 | *Тиждень 8-9* |
| Лекція 10 | Індикаційне значення рослинності | 2 | *Тиждень 10* |
| Лекція 11-12 | Созологічний напрямок у фітоценології | 4 | *Тиждень 11-12* |
| Лабор.занят.1 | Вивчення фенології рослин | 2 | *Тиждень 1* |
| Лабор.занят. 2 | Вивчення фенотипів | 2 | *Тиждень 2* |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Лабор.занят. 3 | Структура та організація фітоценозів | 4 | *Тиждень 3* |
| Лабор.занят. 4 | Взаємовідносини між рослинами | 2 | *Тиждень 4* |
| Лабор.занят. 5-6 | Інтродукція та акліматизація лісових культур | 4 | *Тиждень 5-6* |

## 5. Види і зміст контрольних заходів

| Вид заняття/роботи | Вид контрольного заходу | Зміст контрольного заходу* | Критерії оцінювання та термін виконання* | Усього балів |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| **Поточний контроль** | | | | |
| Протокол лабораторного заняття | Перевірка протоколу лабораторних занять | Методичні рекомендації до виконання та оформлення завдань лабораторного заняття розміщено в системі електронного навчання ЗНУ. | Протокол лабораторного заняття оцінюється за 5-ти бальною шкалою: 5 бали – самостійне виконання роботи, вчасне її оформлення; 4 бали – самостійне виконання роботи, з незначними помилками, 3 - самостійне виконання роботи, невчасне її оформлення, 1-2 бал – самостійне виконання роботи, часткове оформлення роботи в зошиті, наявність помилок. Протоколи здаються кожні 2 тижні після проходження лабораторного заняття до наступного заняття. | **40** |
| Самостійна робота здобувача | Перевірка виконаного самостійного завдання | Самостійна робота включає опрацювання основної та додаткової літератури та заповнення поданих таблиць. Завдання розміщено у СЕЗН ЗНУ. | Кожна самостійна робота за 2-ою системою: 5 бали – повне розкриття теми без помилок, 1 бал – неповне розкриття теми або наявність помилок. | **5** |
| Контрольне тестування | Тести на платформі Moodle. | 10 питань за матеріалами лекційного курсу | Тести оцінюються в 1 бал. Тестування проводиться двічі на 3 та 5 тижнях | **15** |
| **Усього поточний контроль** | **4** | | | **60** |
| **Підсумковий контроль** | | | | |
| **Екзамен** | Індивідуальне самостійне завдання | Індивідуальне самостійне завдання полягає у створенні презентації Microsoft Power Point про одній із тем даної дисципліни. | Обсяг роботи не менш ніж 15 слайдів. Перелік посилань та ілюстративний матеріал є обов'язковими. Оцінюється за 20-ти бальною шкалою. Обов'язковими вимогами є самостійне виконання роботи, вчасна здача роботи, подано матеріалу без помилок, наявність ілюстративного матеріалу. Оформлені роботи надсилаються на пошту або прикріплюються до завдання в систему Moodle не пізніше ніж за 3 дні до заліку. | **20** |
| | Підсумкове тестування (теоретична частина) | Тести на платформі Moodle складаються з 20 питань щодо визначення об'єктів чи визначення частини об'єкту. | Тести оцінюються в 0,5 бала | **10** |
| | Усна доповідь | Відповідь на питання за матеріалами курсу. | 2 питання, які оцінюються в 5 балів | **10** |
| **Усього підсумковий контроль** | **3** | | | **40** |

**Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS**

| За шкалою ECTS | За шкалою університету | За національною шкалою | |
|---|---|---|---|
| | | Екзамен | Залік |
| A | 90 – 100 (відмінно) | 5 (відмінно) | Зараховано |
| B | 85 – 89 (дуже добре) | 4 (добре) | |
| C | 75 – 84 (добре) | | |
| D | 70 – 74 (задовільно) | 3 (задовільно) | |
| E | 60 – 69 (достатньо) | | |
| FX | 35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання) | 2 (незадовільно) | Не зараховано |
| F | 1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом) | | |

## 6. Основні навчальні ресурси

Основні навчальні ресурси представлено на сторінці курсі у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle за покликанням розміщеним у першій секції цього силабусу. Там також розміщення покликання на додаткові ресурси які дають змогу розширити та поглибити свої знання з будови рослинних організмів.

### Рекомендована література

### Основна:

1. Якубенко Б.Є., Попович С.Ю., Устименко П.М. Геоботаніка : підручник. Київ : Вид-во Ліра–К, 2019. 348 с.
2. Григора І.М., Якубенко Б.Є., Мельничук М.Д. Геоботаніка: навчальний посібник. Київ : Арістей, 2006. 448 с.
3. Приступа І.В. Основи геоботаніки та фітоценології: Навчальний посібник для студентів біологічного факультету напрямів підготовки «Садово-паркове господарство», «Біологія». Запоріжжя : ЗНУ, 2011. 110 с.

### Додаткова:

1. Григора І.М., Соломаха В.А. Основи фітоценології. Київ : Фітосоціоцентр, 2000. 239 с.
2. Фельбаба-Клушина Л.М., Комендар В.І. Фітоценологія з основами фітосозології: навчальний посібник. Ужгород : Ужгород. ун-т, 2001. 212 с.
3. Григора І.М., Соломаха В.А. Рослинність України (еколого-ценотичний, флористичний та географічний нарис). Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 452 с.
4. Maltseva, S. Y., & Solonenko, A. N. (2015). Urban flora of city Primorsk (Zaporozhskaya oblast, Ukraine). Chernomorsk. bot. zh, 11(4), 433-437.
5. Y. I. Maltsev, I. A. Maltseva, A. N. Solonenko, & A. G. Bren (2017). Use of soil biota in the assessment of the ecological potential of urban soils. Biosystems Diversity, 25 (4), 257-262.
6. Екофлора України/ Відпов. ред. Я.П. Дідух. Київ : Фітосоціоцентр. Т. 1. 2000. 284 с.; Т. 2. 2004. 480 с.
Т. 3. 2002. 496 с.; Т. 5. 2007. 584 с.
7. Лабораторний та польовий практикум з екології./ Під ред. Замостяна В.П і Дідуха Я.П. Київ : Національний університет "Києво-Могилянська академія", 2000. 214 с.
8. Дідух Я.П., Плюта П.Г. Фітоіндикація екологічних факторів. Київ : Наук. думка, 1994. 280 с.
12. Шелегеда В.І., Шелегеда О.Р. Рідкісні і зникаючі рослини Запорізької області. Запоріжжя:

«Тандем Арт Студія», 2008. 96 с.

**Інформаційні джерела**:

1. Рослинні угруповання.
https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/30236/mod_resource/content/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7
2. Методичні рекомендації. URL :
http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/6365/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%20%D0%B1%D0%BE%D1%82%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB.pdf
3. Кафедра СПГ та генетики ЗНУ. URL : http://zplant.awardspace.info/

## 7. Регуляції і політики курсу

### Відвідування занять. Регуляція пропусків.

**Відвідування усіх занять курсу** (у всіх форматах offline, online) є **обов'язковим** та фіксується у журналах академічних груп. Пропуски можливі тільки **за поважної причини** (лікарняний, заява у деканаті, відрядження, подання деканату для участі у різноманітних заходах поза навчальної діяльності) – ці заняття відпрацьовуються **без втрати балів** за пропущене заняття за умови виконання усіх його вимог та оформлення відповідним чином (протокол лабораторного заняття, конспект лекційного заняття). Відпрацювання лабораторних занять здійснюється за пред'явлення обґрунтування пропуску та домовленості зі старшим лаборантом кафедри у час коли лабораторія та лаборант вільні. Відпрацювання пропущених лекційних занять передбачає пред'явлення викладачу конспекту відповідної лекції. Заняття пропущені **з неповажної причини** також відпрацьовуються за вищезгаданою схемою, але **оцінюються меншою кількістю балів або не оцінюються взагалі.** Якщо здобувач освіти пропускає заняття в online форматі через технічні проблеми (відсутність Інтернет - з'єднання, проблеми доступу до платформ спілкування, неякісний зв'язок) він повинен повідомити про це викладача не пізніше ніж через добу після заняття або попередити заздалегідь про не можливість присутності на занятті. В цьому випадку механізм відпрацювання буде узгоджуватися окремо у кожному випадку зважаючи на обставини.

**До заліку допускаються здобувачі освіти які набрали не менш ніж 35 балів поточного контролю.**

### Політика академічної доброчесності

Кожний здобувач освіти **зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності.** Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору інформаційних джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора або джерело інформації. Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з довідковими джерелами з цієї тематики.

До здобувачів освіти, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки **можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи** (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, **до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Ідентичні роботи здобувачів освіти одного потоку не оцінюються** – жоден зі здобувачів освіти з

однаковими роботами не отримає бали за такі завдання та **не буде мати права переробити ці завдання**.

Приступаючи до вивчення курсу здобувач освіти автоматично погоджується з ***Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*** (покликання за яким можна ознайомитись з Кодексом розміщено у додатку до цього силабусу) **та вимогами викладеними вище.**

## Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Перед початком занять (у будь-якому форматі) **усі учасники навчального процесу** або вимикають або переводять мобільні пристрої у режим авіа польоту або у режим без звуку. За умови проведення заняття в онлайн форматі висувається вимога **відключення мікрофону студентами**. Включення мікрофону відбувається лише за умови **дозволу це зробити від викладача** чи **для відповіді на запитання спрямоване саме цьому здобувачу освіти**. Під час роботи групою викладач пояснює правила спілкування та режим включення/відключення мікрофонів. **За порушення правил поведінки на занятті здобувач освіти може бути видаленим із заняття.**

**Використання гаджетів** дозволяється лише **якщо цього вимагає навчальний процес** (тестування, перегляд відео чи прослуховування аудіо матеріалів, використання навчальної літератури, посібників, довідників у електронному вигляді тощо) та **з дозволу викладача**. У випадку несанкціонованого використання будь-яких гаджетів здобувач освіти може бути видаленим з аудиторії чи онлайн заняття без права відпрацювання цього заняття та з втратою балів за нього.

**Використання гаджетів на контрольних заходах заборонено** за винятком використання їх для проходження тестування в системі Moodle (при цьому на гаджеті відкрита тільки вкладка цієї системи).

## Комунікація

Комунікація **викладача зі здобувачами освіти** відбувається у кількох форматах в залежності від форми здобування вищої освіти (денна або заочна), а також в залежності від типу навчання кожного навчального року (*offline, blended, online*). В форматі Face-to-Face викладача можна знайти в аудиторіях 202, 203, 302а ІІІ навчального корпусу згідно регламенту роботи який затверджується кожного семестру та доступний на стенді кафедри генетики та рослинних ресурсів. Спілкування з використанням різноманітних мобільних каналів зв'язку (телефон, СМС, ММС повідомлення Viber) – викладач відповідає за можливості (під час занять, в обідню перерву та після закінчення робочого часу повідомлення та дзвінки не приймаються), всі повідомлення отримані за цими каналами зв'язку у неробочий час будуть опрацьовані наступного дня (за винятком неділі). На електронні листи та звернення відповідь протягом максимум 3 днів. Комунікація в соцмережах відбувається також у робочий час. Можливі виключення за потреби (перескладання контрольних заходів чи заліку, сесія здобувачів вищої освіти заочної форми тощо), але по неділях та у святкові та неробочі дні відповідь викладача може бути отримана у перший робочий день по закінченню свят чи вихідних. Консультації за допомогою платформи Zoom проводяться за необхідністю та попередньою домовленістю через електронну пошту викладача.

Викладач очікує взаємоповаги при спілкування зі здобувачами освіти (надсилання повідомлень, враховуючи на електронну пошту протягом часу з 8-00 до 17-00). Якщо ви не отримали відповідь на ваші запити протягом 3 днів слід або звернутися до викладача у режимі offline (в університеті) або повторити запит, тому що іноді виникають технічні помилки.

**До здобувачів освіти** висувається прохання **після закінчення курсу залишити відгук** у системі Moodle та **бути активними на форумах** і при виникненні питань звертатись також до форумів дисципліни у цій системі. **Створювати нові обговорення** питань що виникають під час вивчення дисципліни на форумах самостійно за необхідністю. **Змінити у своєму профілі в**

**системі Moodle адресу електронної пошти з встановленої за замовчуванням автоматично на діючу адресу електронної пошти яка постійно перевіряється.** Це додаткова можливість вчасно отримувати новини дисципліни та канал зв'язку для викладача (викладач буде мати змогу написати вам листа якщо виникають якісь питання чи проблемні ситуації). **До здобувачів освіти висувається вимога періодично заходити в систему Moodle та відстежувати новини і вчасно виконувати завдання**.

Будь-які **конфліктні ситуації** що виникають під час навчального процесу мають бути **урегульовані** згідно діючих законодавчих актів та Положень ЗНУ (див. Додаток до цього силабусу), а також за допомогою завідувача кафедрою, деканату, студентського самоврядування та адміністрації ЗНУ (за потреби).

## ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

**ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2026-2027 н. р.** доступний за адресою: https://tinyurl.com/yckze4jd.

**НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ.** Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://tinyurl.com/y9tve4lk.

**ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ.** Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9pkmmp5. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: https://tinyurl.com/ycds57la.

**ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ.** Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://tinyurl.com/57wha734. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/yd6bq6p9; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9r5dpwh.

**ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА.** Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

**УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ** Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-76

**РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ.** Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та

інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://tinyurl.com/ydhcsagx.

## РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА**: http://library.znu.edu.ua. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

**СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):** https://moodle.znu.edu.ua
Якщо забули пароль/логін, спрямуйте листа з темою «Забув пароль/логін» на адресу: moodle.znu@znu.edu.ua.
У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.
Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.

**ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**: http://sites.znu.edu.ua/child-advance/

**ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ**: https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim

**ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ)**: http://sites.znu.edu.ua/confucius